

Oslo 16.03.2012

Utdanningsdirektoratet

Høring – Innføring av valgfag og forskriftsfesting av tid til elevrådsrelatert arbeid.

Norsk Lektorlag viser til høringsbrev fra 19.12.2012

Intensjonen med å innføre valgfag på ungdomstrinnet er å gjøre fagtilbudet mer mangfoldig og mer ”praktisk” og dermed sørge for at færre kommer til kort og vil falle fra når de når videregående skole. Valgmulighetene skal altså bidra til økt motivasjon og læring. Denne intensjonen støtter Norsk Lektorlag. Tverrfaglige valgfag står imidlertid i fare for å bli ufaglige dersom det ikke stilles strengere krav til lærerkompetanse på alle fagområder som skal trekkes inn i de enkelte fagene. Dersom valgfagtilbudet baseres på lærerkrefter uten solid faglig fordypning innenfor de aktuelle faglige emnene, kan innføringen av valgfag få motsatt virkning.

Norsk Lektorlag har følgende kommentarer til høringsnotatet om innføring av valgfag på ungdomstrinnet :

2. Bakgrunn for forslaget

Her skriver Utdanningsdirektoratet blant annet : ”*For elever som ønsker det, vil det være mulig å bruke valgfagstimene til å ta fag fra videregående opplæring.*” Norsk Lektorlag støtter intensjonen i forslaget, men er bekymret for at alle elever som ønsker det, ikke vil få mulighet til å velge fag fra videregående opplæring. Dette gjelder spesielt mindre skoler i distriktene. Teoretisk sterke elever må sikres en reell mulighet til å velge fag fra videregående opplæring, og de må få undervisning av lærere med nødvendig faglig kompetanse for dette nivået. Utdanningsdirektoratet må utrede nærmere hvordan alle elever som ønsker det, skal ha mulighet til å velge fag fra videregående opplæring. En mulighet er å forskriftsfeste dette. Det vil gjøre denne muligheten mer reell for elever som ikke bor i byene. Det bør også utredes hvordan man følger opp disse elevene når de kommer til videregående skole.

3.1.1 Høringsspørsmål knyttet til læreplanene

I forslaget er det avsatt i gjennomsnitt 1,5 klokketimer pr. uke til valgfagene. Norsk Lektorlag mener det er stor sannsynlighet for at læreplanene er for omfattende i forhold til avsatt tid. For elevenes læring er det vesentlig at læreplanene blir realistiske når det gjelder tidsbruk, og elevenes læringsutbytte vil øke hvis læreplanene legger opp til færre og ikke så omfattende kompetansemål. Her kan det imidlertid være noe ulik oppfatning fra fag til fag. Det er også behov for noe mer presise og konkrete kompetansemål også for valgfagene, da det ellers kan bli svært store forskjeller fra skole til skole. For mange av valgfagene vil det ikke foreligge lærebøker eller sentrale digitale undervisningsressurser. Når kompetansemålene og det faglige innholdet skal defineres lokalt, vil kvaliteten være avhengig av lærerens kompetanse og tidsressurs. Det er svært krevende å planlegge og tilrettelegge for undervisning i valgfag, og ofte er det bare en lærer som må gjøre hele jobben. Det vil derfor være en fordel dersom man fra sentralt hold utvikler læringsressurser tilpasset noen felles rammer i læreplanene.

Norsk Lektorlag synes det er uheldig at faget elevrådsarbeid skal avvikles. Derfor foreslår vi at faget **elevrådsarbeid, demokratiforståelse og lokalpolitisk arbeid** kan være ett av de nye valgfagene fra høsten 2013. Videre foreslår vi **idrett** som nytt valgfag fra 2013. Dette kan være et fag der elevene kan praktisere sin egen idrett med tanke på å utvikle seg i idretten. Vi vet at frafallet i idretten er veldig stort i denne aldersgruppen, og noe av

---

Adresse: Akersgt. 41
0158 OSLO

Internettisider:
WWW.NORSKLEKTORLAG.NO

Tlfnr 24 15 50 00
Faksnr. 24 15 50 01
Lederens mobtlf. 913 27 691

E-post:
SEKRETARIATET@NORSKLEKTORLAG.NO

Generalsekretærens mobtlf. 481 71 611

grunnen til det er "tidsklemme". Hvis elever får bruke noe skoletid, eventuelt å få trene på kvelden og få dette godkjent som valgfag, kan det være med på å tilrettelegge for unge talenter.

Valgfaget Fysisk aktivitet og helse

Norsk Lektorlag har følgende kommentarer til generelle sider ved denne læreplanen :

Gir læreplanen et godt grunnlag for å gjennomføre opplæringen i faget?

Ja, men når det gjelder det første kulepunktet under Fysiske aktiviteter, kunne dette ha vært formulert noe annerledes. "Delta i ulike fysiske aktiviteter som utfordrer både koordinative og fysiske egenskaper". Hvorfor er koordinative egenskaper nevnt spesielt her? Dette regnes av mange som en fysisk egenskap som er viktig innenfor de fleste idretter og fysiske aktiviteter. Her kunne heller "psykiske"/sosiale egenskaper vært nevnt. I veiledningen klargjøres dette med en rekke eksempler.

De fleste KØ-lærere kjenner begrepet "basistrening". Dette er trening av utholdenhet, styrke, spenst, hurtighet og bevegelighet. Kanskje "fysiske basisegenskaper" ville ha vært mer dekkende enn "fysiske egenskaper".

Det tredje kulepunktet dekkes av punkt 1 og blir derfor overflødig.

Viser kompetansemålene hvilken kompetanse elevene kan nå?

Når det gjelder Kosthold og helse, er dette tydelig formulert. Når det gjelder Fysiske aktiviteter, viser vi til forrige spørsmål.

Har kompetansemålene et realistisk faglig ambisjonsnivå?

Ja, det brukes ord som "delta i", "praktisere" og "utfordre", så kravene er ikke spesielt ambisiøse med tanke på ferdigheter. Ut fra hensikten med faget passer dette meget bra.

Er grunnleggende ferdigheter integrert i kompetansemålene på en hensiktsmessig måte?

Dette kommer ikke tydelig frem i utformingen av kompetansemålene, men integrering av grunnleggende ferdigheter er helt klart mulig, og det bør komme frem i veiledningen til faget hvordan dette kan gjøres.

Er læreplanen utformet slik at den legger til rette for praktisk opplæring?

Ja, dette er tydelig formulert i læreplanen.

Er læreplanen egnet for å undervise i aldersblandede grupper?

Ja, det tas utgangspunkt i den enkeltes forutsetninger, noe som gjør dette mulig. Gruppetørrelse og lærerdekning i faget kan bli en større utfordring siden elevene skal utfordre egne fysiske forutsetninger.

Er du enig i navnet på valgfaget, eller har du forslag til nytt navn?

Ut fra hensikten med faget er navnevalget godt.

Valgfaget Produksjon for sal og scene.

Norsk Lektorlag ser positivt på innføring av valgfaget **Produksjon for sal og scene**. I de senere årene har vi sett en økende interesse for musikaloppsetninger, konserter, musikkonkurranser og lignende, og dette valgfaget vil få disse aktivitetene inn i mer organiserte former. Faget vil på den måten bli et fint supplement til det obligatoriske musikkfaget i ungdomsskolen.

Tiden som er avsatt til faget, er isolert sett liten, men her kan periodisering og organisering være en positiv faktor da man i dette faget for eksempel arbeider mot en forestilling.

Dette valgfaget er et utpreget utøvende og praktisk fag, og det bør være et godt grunnlag for praktisk opplæring i faget.

Vi ser at faget byr på utfordringer når det gjelder vurdering, og vi mener derfor at kompetansemålene må være mest mulig konkrete for å gi et tilfredsstillende grunnlag for standpunkt karakteren i faget. Ellers mener vi at grunnleggende ferdighet som muntlighet kan integreres på en god måte i kompetansemålene.

Norsk Lektorlag synes **Produksjon for sal og scene** er et dekkende navn på valgfaget.

Valgfaget Design og redesign

Norsk Lektorlag har følgende kommentarer : Muntlig og skriftlig presentasjon av designprodukter oppfyller krav om grunnleggende ferdigheter i design og redesign, og faget er et utøvende og praktisk fag der det er godt grunnlag for praktisk opplæring.

Når det gjelder navnet på valgfaget, er det tungt og "halehenget" redesign oppleves som overflødig. I dag kan vi ikke snakke om design uten å snakke om bærekraftig design, der redesign har en selvfølgelig plass.

Nytt valgfag 2013: Norsk Lektorlag foreslår **Musikkteori**. Det kan gi ungdomsskoleelever som vil gå videre med musikkfaget i videregående skole, en grundigere opplæring i musikkteori. Disse elevene vil kunne skaffe seg nyttige forkunnskaper ved et slikt valgfag og dermed få økt utbytte av opplæringen i videregående skole.

3.2.1 Høringsspørsmål knyttet til sluttvurdering i valgfag

Norsk Lektorlag anbefaler modell 1 med standpunkt karakterer på 8. 9. og 10.trinn. Når det blir satt standpunkt karakterer på hvert årstrinn gjennom hele ungdomstrinnet, vil det medføre at valgfagene får samme status som de andre fagene. Med standpunkt karakterer i valgfag vil læringstrykket bli høyere. Innføringen av nye og tverrfaglige valgfag der elevene skal ha standpunkt karakterer vil medføre mye arbeid for faglærerne, ikke minst de første årene. Norsk Lektorlag mener derfor at Utdanningsdirektoratet bør bidra til å sikre kvaliteten på standpunkt karakterene og avhjelpe arbeidsbelastningen på valgfagslærerne. Dette kan gjøres ved at Utdanningsdirektoratet utvikler vurderingskriterier og karakterstøttende prøver til hvert av valgfagene. Gjennom et slikt arbeid kan direktoratet også bidra til å prege innholdet i valgfagene slik at de oppfyller intensjonen. Norsk Lektorlag støtter at valgfag skal telles som en karakter når elevenes grunnskolepoeng beregnes.

3.3.3 Høringsspørsmål knyttet til ny fag- og timefordeling

I følge forslaget får alle fag bortsett fra norsk og matematikk, en timetallsreduksjon på ca. 2%. Norsk Lektorlag mener det bør foretas en gjennomgang av alle læreplanene for å justere omfanget av kompetansemålene hvis det nå blir en reduksjon av timetallet ved innføring av valgfag.

3.4.1 Høringsspørsmål knyttet til forskriftsfesting av rammene for valgfag

Norsk Lektorlag støtter forslaget om å forskriftsfeste at alle skoler skal tilby minst to valgfag.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser.

Utdanningsdirektoratet skriver i sitt høringsnotat : *”valgfagstimene kan bemannes med 25% høyere lærertetthet enn i undervisningen på ungdomstrinnet for øvrig.”* Norsk Lektorlag mener at valgfagstimene skal bemannes med 25% høyere lærertetthet , og at det må bevilges ekstrapenger til å dekke denne lærertettheten. Det må også avsettes ressurser til etter- og videreutdanning slik at undervisningen i valgfagene blir faglig forsvarlige. Det trengs dessuten ressurser til utstyr slik at valgfagene kan bli reelle praktiske fag.

Vennlig hilsen

Gro Elisabeth Paulsen (sign)
Leder
Norsk Lektorlag